

ВПЛИВ ІНТЕРНЕТ-МЕРЕЖІ НА ФОРМУВАННЯ ЦІННОСТЕЙ ПІДЛІТКІВ

У статті автор розкриває вплив Інтернет-мережі на формування цінностей підлітків. На основі аналізу інформації, яку переглядають підлітки у віртуальному просторі, автор виділяє позитивний та негативний вплив Інтернету на формування цінностей підлітків.

Ключові слова: Інтернет-мережа, підлітки, цінності, формування цінностей.

Постановка і обґрунтування актуальності проблеми. Однією з основних ознак сучасного суспільства є стрімкий розвиток інформаційних технологій. Це дає можливість сучасним підліткам навчатися, обговорювати проблеми, які їх турбують, знайомитися та спілкуватися з однолітками, а також перенестися у будь-яку країну світу, дізнатися про її культуру та традиції. Проте слід зазначити, що Інтернет-мережа дає не тільки можливість для розвитку здібностей, покращення знань та розширення кола інтересів, але й негативно впливає на формування цінностей підлітків.

Аналіз наукових досліджень. Питання впливу Інтернету на формування цінностей досліджують вітчизняні та зарубіжні науковці, зокрема: І. Шевченко, Ю. Бабаєва, О. Войскунський, О. Смилова. Вони зазначають, що під час перебування у віртуальному світі та вивчення інформації, розміщеної в Інтернеті, у підлітка формується система цінностей, яка визначає виняткове ставлення до певних дій, вчинків, явищ як віртуального, так і реального життя, а також його поведінку та майбутню соціальну діяльність.

Мета. На основі вивчення теоретичних джерел та аналізу інформації, яку шукають підлітки у віртуальному світі, визначити вплив Інтернет-мережі на формування цінностей підлітків.

Викладення основного матеріалу. Під цінностями розуміється будь-яке матеріальне або ідеальне явище, яке має значення для людини чи суспільства, заради якого вона діє та живе, витрачає власні сили та ресурси [3]. Потреба у визначенні особистісних цінностей, пріоритетів та сенсу життя виникає у кожній людині. Це одна з найважливіших потреб особистості. Особливості становлення особистості залежать від економічного та культурного рівня розвитку суспільства, в якому вона живе, від історичного етапу цього розвитку. Розвиток особистості та формування шкали життєвих цінностей підлітка визначається також і тим, чого очікує від нього сім'я та суспільство, які цінності та ідеали йому пропонують, які завдання ставлять перед ним.

Проблема формування цінностей за допомогою Інтернет-мережі в підлітків стає актуальною у зв'язку із загостренням багатьох молодіжних проблем (наси́льство, злочинність, домінування культури сили, погіршення фізичного та психічного здоров'я). Необхідно зазначити, що діяльність підлітка в Інтернет-мережі може містити певні небезпеки та ризики у віртуальному просторі, що в подальшому може відобразитися на його діяльності у реальному житті. За даними дослідження, проведеного науковцем С. П. Тищенко, підліток особливо вразливий щодо негативних явищ в Інтернеті, оскільки його свідомістю маніпулювати найлегше. Відсутність чіткої і виразної культурної політики, перенасичення інформації та відеороликів героїзованим насильством та дорослим контентом, розмивання культурних констант і послаблення соціальних табу найбільше відображається на поведінці підлітка, прищеплює йому викривлену та спотворену систему цінностей та уявлень про світ [4].

Через використання Інтернету у повсякденному житті для спілкування, пошуку інформації, організації та проведення дозвілля у підлітків відбувається заміна реальних цінностей на віртуальні, які з часом трансформуються у реальне життя. Дослідники зазначають, що перегляд відео із зображенням насильства та жорстокості може призвести до розвитку агресивних почуттів, реакцій та поведінки підлітків, нечутливості їх до скоєння насильства в реальному житті, посилення страху стати жертвою насильства, що формує недовіру до оточуючих, сприйняття реального світу як середовища, де панує зло та жорстокість [2]. У підлітків, які під час віртуальних ігор використовують насильницькі дії та жорстокість з метою досягнення мети, формується думка, що насильство — це ефективний спосіб вирішення конфліктів, самоствердження та самореалізації.

Поруч з домінуючим культом жорстокості в Інтернет-мережі панує культ смерті. На сьогодні великою популярністю користуються сайти, на яких розміщені фото та відео із зображенням масових страт, ДТП, тортур, самогубств, жорстоких вбивств тварин тощо. Перегляд цих файлів не вимагає попередньої реєстрації користувачів із зазначенням їхнього віку.

Підтвердженням негативного впливу Інтернету на формування цінностей підлітків є випадок у одному із загальноосвітньому навчальному закладі м. Чернівців. Так, учнями 11 класу на камеру мобільного телефону був знятий восьмихвилинний відеоролик про знущання над однолітками та молодшими школярами, який вони розмістили в Інтернеті. Шестеро учнів 11 класу діють як герої комп'ютерних ігор та фільмів про поганих хлопців: б'ють інших учнів на очах у дівчат та працівників школи, викручують їм руки, імітують статевий акт. На півці працівники органів внутрішніх справ зафіксували знущання над шістьнадцятьма підлітками. Хлопці, які знімали відео та були його головними героями, ніякого покарання не отримали.

Висновки. Проведений аналіз теоретичних джерел та інформації, розміщеної у віртуальному світі, дає можливість дійти висновку про те, що Інтернет-мережа може як позитивно, так і негативно впливати на форму-

вання цінностей підлітків. Можливість розміщувати інформацію на сторінках веб-сайтів будь-кому з користувачів Інтернету дає змогу широко транслювати певні моделі поведінки, цінності та копіювати їх у реальному житті, що не завжди є адекватними та такими, які відповідають реальній дійсності. Неконтрольоване використання підлітками Інтернет-мережі може супроводжуватися заміною реальних цінностей на віртуальні.

ДЖЕРЕЛА

1. Бодалев А. А. Психология общения : [Избранные психологические труды] / А. А. Бодалев. — М. : Московский психолого-социальный ин-т; Воронеж : НПО «МОДЭК», 2002. — 256 с.
2. Войскунский А. Е. Психологические аспекты деятельности человека в Интернет-среде / А. Е. Войскунский // II Российская конференция по экологической психологии: тезисы. — М. : Экспосцентр РОСС, 2000. — С. 269—270.
3. Педагогический энциклопедический словарь / [глав. ред. Б. М. Бим-Бад]. — М. : Большая российская энциклопедия, 2002. — 528 с.
4. Приймєнко В. Діти, які грають в ігри, або Комп'ютерна залежність / В. Приймєнко // Психолог. — 2006. — № 46. — С. 13—16.

В статье автор раскрывает влияние Интернет-сети на формирование ценностей подростков. На основе анализа информации, которую ищут подростки в виртуальном мире, автор выделяет положительное и отрицательное влияние Интернета на формирование ценностей.

Ключевые слова: Интернет-сеть, подростки, ценности, формирование ценностей.

The author examines the effects of Internet on the formation of values of teenagers. Based on the analysis of information that are looking for teens in the virtual world, the author identifies the positive and the negative impact of Internet in the formation of values.

Key words: Internet, teenagers, values, formation of values.

Сорока І. І.,

*лаборант науково-дослідної лабораторії освітології
Київського університету імені Бориса Грінченка*

ТОЛЕРАНТНІСТЬ У ПРОФІЛАКТИЦІ АДИКТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ НЕПОВНОЛІТНІХ

У статті проаналізовано основні поняття, причини та способи профілактики адиктивної поведінки неповнолітніх; досліджено стан проблеми у педагогічній теорії та практичній діяльності соціальних-педагогів; визначено моральні принципи, від яких залежить успіх профілактичної роботи.

Ключові слова: адиктивна поведінка, адикція, соціальна профілактика, завдання та принципи профілактики.

Сьогодні в Україні важливого значення набуває проблема вирішення комплексу завдань, пов'язаних із споживанням наркотичних речовин [3, 9]. Залежність від них у сучасному українському суспільстві набула особливо загрозливого характеру майже за всіма показниками — рівнем споживання алкоголю, захворюваності, смертності на ґрунті зловживання, прилученням до споживання наркогенних речовин наймолодшої частини населення тощо. Проте, багато хто з громадян вважає, що споживання спиртного молодим поколінням не є гострою суспільною проблемою. Поширена в суспільстві думка про те, що незначне вживання алкоголю не шкодить здоров'ю людини, також є чинником, який свідчить про певний лібералізм громадської думки щодо адиктивної поведінки неповнолітніх як гострої суспільної проблеми [8, 14].

Порушення ж соціальних норм є типовою реакцією індивіда за умов соціальної дезадаптації, коли він не бачить або не вважає за доцільне використовувати інші можливості для задоволення власних потреб. Девіантна поведінка, особливо такий її вид, як адиктивна (проявляється у зловживанні алкоголем, немедичному вживанні наркотиків й лікарських препаратів, тютюнопалінні, гемблінгу, комп'ютерній залежності, анорексії, булімії), складає значну проблему для суспільства: девіантні дії наносять шкоду інтересам окремих людей, організацій, держави загалом і змушують витратити значні ресурси на їх подолання. Суспільство, як правило, зводить бар'єр між собою і тими, хто порушує встановлені ним норми, і цим загострює проблеми, які викликають адиктивну поведінку [6, 9].

Традиційно суспільство боролось із соціальними відхиленнями шляхом посилення покарань за адиктивну поведінку та соціального контролю за особами, яким вона властива, аж до примусового «перевиховання». Таким чином вдавалося стримувати поширення соціальних відхилень, але не ліквідувати їх взагалі. З іншого боку, це призводило до більшої соціальної ізоляції представників груп адиктивної поведінки, провокувало їх